

מראי מקומות - חולין מ"ד

פסק בכל מקום כבית הלל, וא"כ לכאור' נראה דיכולין לסמוך על הבת קול, והניח בצ"ע. וע' באור שמח (שם) שיש לחלק בין אם הבת קול אומרת שיש לפסוק הלכה פלונית, דבזה אמרי' דלא בשמים היא, וודאי נביא שקר הוא, ובין אם הבת קול אומרת על אדם מיוחד, דראוי לפסוק כמותו, דאז יכולין לומר דהבת קול רק מגלה לנו דזה האדם ראוי לקבוע הלכה כמותו, אבל אין הבת קול פוסק ההלכה בשום דין פרטי. וע"ע בקונט' דברי סופרים (ה', י'), שתי' קו' הכס"מ ע"פ מש"כ התוס' הרא"ש בנדה (ז'), דמה דמבואר דר' יהושע פסק כבית הלל, אע"ג דס"ל דאין משגיחין בבת קול, היינו משום דס"ל מסברא דנפשי' דרוב עדיף ממחדדי טפי, ולא משום הבת קול כלל. וא"כ, י"ל דזהו ג"כ דעת הרמב"ם, דמה דקיי"ל כב"ה אינו מחמת הבת קול, אלא מסברא דרוב עדיף.

(ג) **וושט נתנו בו חכמים שיעור, מכלל דתרביץ הוושט לאו מקום שחיטה הוא, וקאמר במשהו- וכן קיי"ל (שו"ע ל"ג, ג'), דניקב הוושט או תורביץ הוושט במשהו הוי נבילה, אע"ג דלאו מקום שחיטה הוא. והק' הש"ך (שם, ה'), הא לא משמע בשום מקום דהוי נבלה, ומהכ"ת שהוא נבלה ולא טריפה, ופליג בזה על השו"ע. ובביאור מחלקותם, ע' בשחיטת חולין דמרמזו להא דהבאנו לעיל (מ"ב) חקירת הבית הלוי (ב', כ', ג'), בהא דס"ל לרש"י ודעימי' דנקובת הוושט הוי נבלה ולא טריפה, האם הוא משום א) דהלמ"מ הוא דכל טריפות בהסימנים, דהיינו מקום החיות, הוי נבלה, או דלמא ב) יש חסרון בהמעשה שחיטה, דאינו יכול לשחוט אותו סימן, כיון שיש בה נקב, וממילא הוי נבלה (וכ' שם דנפק"מ לענין עוף). וי"ל דזהו גופא ביאור המח' דכאן, דהמחבר ס"ל דתלוי בשם וושט, גם תרביץ הוושט יש בה שם וושט (ע' רשב"א שהבאנו בסוף דף מ"ג), וא"כ י"ל דהוי נבלה. אבל אם החסרון הוא מצד דשוב לא שייך לשחוט אותו סימן, הרי תרביץ הוושט אינה מקום שחיטה כלל, וא"כ י"ל דהוי טריפה, וכדעת הש"ך.**

(א) **אלא אי כב"ש כקוליהן וכחומריהן, וכו'- כ' הרשב"א דמה דמשמע מכאן דבכל מח' תנאים ואמוראים אם לא אתמר הלכתא כא' מהן יכול ללכת בתר איזה שירצה, היינו דוקא היכא שלכ"א מהן יש קולא וחומרא, אזי יכול לפסוק או כזה או כזה. אבל היכא דא' לחומרא וא' לקולא, הרי קיי"ל דלעולם הולכין אחר הגדול בחכמה ובמנין, ואם שניהם שקולין אזלי' לחומרא בשל תורה ולקולא בשל דבריהם. והעיר בשחיטת חולין דלכאור' אין צריך להא דהוי ככסיל אם אזיל כשניהם לחומרא, דכאן הוי גרוע הרבה מזה, דעכשיו ס"ל להגמ' דהחומרות והקולות של כ"א תלויים זב"ז, וא"כ ממ"נ אין שייך לפסוק לחומרא, וזה הרבה גרוע טפי מסתם כסיל שהולך בחושך, וצ"ע. וע"ע בחזון איש (יו"ד ק"נ, א'), שכ' דמה שהי' יכול קודם הבת קול לפסוק כמי שירצה, ואפי' בנוגע לדינים דאורייתא, ולא היינו אומרים דהולך אחר המחמיר, י"ל דהיכא דא' מהם רבו, דהיינו דקרוב לו, ושומע שמועותיו תמיד ברוב המצות, אז אם יש לו ב' חכמים שהוא קרוב להם, יכול להחזיק לא' מהם כרבו, ויכול לפסוק כמותו אפי' לקולא.**

(ב) **ור' יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קול- הק' תוס', הא קיי"ל כבית הלל משום בת קול, אבל קיי"ל כר' יהושע דב"מ, ואמרי' בעלמא דר"א שמותי. ותי' א) התם שאני, שלא יצתה בת קול אלא לכבודו דר"א. ב) הבת קול בא רק להכריע ספק שלנו לענין אם ליזיל בתר ב"ה שהם הרוב, או בתר ב"ש דחדדי טפי, משא"כ בהא דר"א, דהבת קול הי' כנגד שי' רבנן שהם הרוב. אלא דהק', דא"כ מהכ"ת לומר דר' יהושע ס"ל דיכולין לפסוק כב"ש, הרי ציור של ר' יהושע הי' שאני, וכנ"ל. ותי' דמלשון של ר' יהושע משמע דס"ל דאין משגיחין בבת קול כלל, וא"כ לדבריו לכאור' אין הכרח לפסוק כב"ה. וע' ברמב"ם (יסודי התורה ט', ד'), שכ' דאם נביא אומר דבנבואה קיבל דהלכה כדברי פלוני, נביא שקר הוא ויחנק, דמן השמים אין פוסקין דין. ותמה הכסף משנה (שם, ג'), הא הרמב"ם**

(ז) **למעלה עד כמה, א"ר נחמן, עד כדי תפיסת** יד- ויש לעי, הרי הגמ' לעיל (מג:): נתן סימן אחר, דהיינו דכל שחותכו ועומד במקומו, זהו תרבוץ הוושט. וע' במהרש"א דכ' דאין שייך ליזיל בתר סימן זה בחייה, ולכן נתנו סימן אחר, דהיינו כדי תפיסת יד, ומבואר מדבריו דשיעור א' הם.

(ח) **וכמה רובה, רב אמר רוב עובי, ואמרי לי רוב חללה-** העיר הקרן אורה, מהו הדין לענין שחיטה, האם בעינן רוב עובי' או רוב חללה. וכ' דלכא' משמע מסוגיין דלא שאלו אלא לענין טריפה, אבל לענין שחיטה הכל מודים דבעינן רוב חללה. אולם כ' דמסוגיית הגמ' בדף כ"ט ועוד דוכתי משמע דשיעור שחיטה ושיעור טריפה שוין הן, וכ' דלא מצא דבר זה מבואר בראשונים. וע"ע בתורת חיים, שכ' דמה דהגמ' לא שאל לענין שחיטה, היינו משום דבשחיטה פשוט הוא הרוב היינו רוב חללה, משום דבשחיטה אמרי' דהשחיטה הוא על ה"קנה", דהיינו רק הקרום שבפנים הטבעת, ובקרום דק זה אין שייך לחלק בין רוב עובי' לרוב חללה. ורק בנוגע טריפות, דאמרי' דתלוי ברוב "גרגרת", דהיינו דכולל גם הטבעת הוא סביב החללה, בזה שייך לשאול דאולי הוי רוב עובי'. **אולם ע' ברמב"ן לעיל (יח.)**, דכ' לפרש הסוגיא שם (דהגרמה) דבאמת רב ושמואל היו מסופקין באם צריך רוב עובי' או רוב חללה לשחיטה, וכן היו מסופקין לענין טריפות, דתלוי זה בזה, ומה שהי' רב כאן בודק רוב עובי', היינו משום דהי' מספקא לי' אם צריך רוב עובי' או רוב חללה (אבל לא ביאר הרמב"ן למה הגמ' כאן לא שאל אלא לענין טריפות, וצ"ע).

(ט) **רוב חללה- פרש"י**, אינה טרפה עד שיפסק רוב החלל, ועובי התנוך אינו משלים לרוב. וכ' הפרי מגדים (ל"ד, שפתי דעת א') דמשמע מדברי רש"י דאם נטרף רק רוב החלל לא יהי' טריפה, וצריך לשניהם. אלא הביא דרוב האחרונים לא מפרשים כן ברש"י, אלא דסגי ברוב החלל, ומה דנקט לשון "עד" רוב החלל, היינו משום דברגיל שוחטין מצד של רוב העובי.

(ז) **והתניא, חכם שטימא, אין חבירו רשאי להתיר-** כ' הרשב"א בשם הראב"ד דטעם הדבר הוא משום דהואיל ונפק עליה שם איסורא, הו"ל כחפצא דאיסורא, ולכן כ' דא"כ אף אם מתיר אינו מותר. ובביאור סברא זו של הראב"ד, ע' במשיב דבר (ב', ט'), דבא לאפוקי מה שהבין א' בדברי הראב"ד, דמה דנאסר עליו הוא מיסוד דשויה אנפשי' חתיכה דאיסורא, דכיון דשאל אותו חכם, וסומך עליו, הרי הוא כשויה אותו דבר על עצמו כחפצא דאיסורא, משא"כ אם אותו חכם הי' אוסר עליו בלי שאלה אינו כן. וכ' הנצי"ב דטעות גדול הוא, אפי' הפירוש הוא דשויה החכם בהוראתו חתיכה דאיסורא, וע"ש ראיותיו לזה. **וע"ע בר"ן בע"ז (ב)**. בדפיו) שהביא עוד ב' פירושים לדין זה, או משום כבודו של חכם הראשון, או משום שלא יהא ב' תורות. וע"ע בר"ן שכ' נפק"מ בין הראשונים, דלפי הראב"ד, הני מילי אם טעה בשיקול הדעת, אבל אם טעה בדבר משנה, אז שפיר יכול להתיר (וכ"כ הרשב"א כאן). עוד כ' הר"ן שם, דרק לענין איסור והיתר אמרי' כן, אבל לענין ממונות לא שייך דין זה (ופשוט לפי סברת הראב"ד). וע"ש בתוס' בע"ז, דכ' דכל דין זה הוא רק לשנות מאיסור להיתר, אבל שפיר יכול לשנות מהיתר לאיסור, ולפי הראב"ד הסברא פשוטה. אולם ע"ש ברא"ש (ג') שהביא מהירושלמי דגם מהיתר לאיסור אין יכול לשנות (וע"ש בתוס' איך דחה הראי' מהירושלמי).

(ח) **אבא שרי בוכרא ולא זבין מיני' בשרא-** פרש"י, ר' חסדא כהן הי'. ופי' המהרש"א, דאם לא דהי' כהן, אפשר דלאו משום חשדא לא זבין, אלא משום דהי' רוצה להחמיר כב"ש דס"ל בפ"ה דבכורות דלא ימנה ישראל עם הכהן על הבכור. א"נ, משום דאיכא מ"ד בפ"ק דתמורה דאסור לישראל לקנות בשר בכור מכהן, משום דנראה ככהן המסייע בבית הגרנות. אבל כיון דכהן הי', ע"כ מה שלא קנה מיני' משום חשדא הי'.